

REGERINGEN

Socialdepartementet

Regeringsbeslut

III:4

2010-05-27

S2010/4317/ST
(delvis)

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag om trygghetslarm – Nya tekniker i nya infrastrukturer

2 bilagor

Regeringens beslut

1. Socialstyrelsen ges i uppdrag att i samarbete med Hjälpmedelsinstitutet ta fram en vägledning till kommunerna om vad man bör tänka på när det gäller trygghetslarm. Socialstyrelsen ska i nödvändig omfattning samråda med Post- och Telestyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting. Vägledningen ges ut i form av meddelandeblad eller motsvarande. Närmare om uppdragets utformning anges i *bilaga 1*.

Arbetet ska redovisas i en rapport till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 31 oktober 2010.

2. Hjälpmedelsinstitutet ska genomföra ett program med utvecklings- och informationsinsatser som syftar till stödja kommunerna att stärka säkerheten i trygghetslarmtjänsterna i samband med den pågående införandet av digital teknik inom teleområdet. Hjälpmedelsinstitutet ska samråda med Socialstyrelsen och Post- och Telestyrelsen samt också med Sveriges Kommuner och Landsting. Programmet som helhet ska vara avslutat senast den 31 mars 2013. Närmare om innehållet i programmet anges i *bilaga 1*.

Hjälpmedelsinstitutet får för detta ändamål rekvirera 15 200 000 kronor från Socialstyrelsen. Högst 1 400 000 kronor får användas för Hjälpmedelsinstitutets egna kostnader för ledning och administration av programmet. Villkoren för rekvirerade medel anges i *bilaga 2*.

Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslag 5:1 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken, anslagspost 11.

Arbetet ska redovisas i en rapport till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 31 mars 2013.

Medel som inte används ska återbetalas till Socialstyrelsen senast den 31 mars 2013.

Ärendet

Den digitala infrastruktur som nu byggs i Sverige innebär nya möjligheter för trygghetskapande lösningar. Svenska företag är världsledande på digitala kommunikationssystem för trygghet för äldre och personer med funktionsnedsättning. Flera system är utvecklade i samarbete med svenska kommuner och tjänsteföretag och är exempel på samarbete mellan företag och samhälle. I dag finns ca 160 000 användare av trygghetslarm runt om i Sverige. Larmen är ett stöd för att vid behov kunna komma i kontakt med personal för att få omsorg eller för att få akut hjälp.

En digital infrastruktur innebär att man i mycket högre grad än tidigare kontinuerligt kan övervaka att trygghetslarm är inkopplade, har ström och att kommunikationsvägen från trygghetslarmen till larmcentralen inte är överbelastad eller bruten. Fördelarna är många men kräver samtidigt mer övervakning av funktion och kommunikation eftersom den digitala infrastrukturen i vissa avseenden är sårbarare än den analoga infrastrukturen för telefoni som fram till nu använts för trygghetslarm. Med endast en teleoperatör på marknaden och en analog infrastruktur var det enklare att förlita sig på hög driftsäkerhet, samtidigt var det inte oproblematiskt att i praktiken till en rimlig kostnad kontrollera trygghetslarmens kommunikationsväg och funktion mer än en gång per dygn.

Nya digitala trygghetslarm och skilda valfria trygghetstjänster som exempelvis larm från brandvarnare, fallarm och inaktivitetslarm kan med digital teknik ges en möjlighet att övervakas med ett kortare intervall och administreras på ett effektivare sätt. Nya digitala tjänster skulle också kunna vara bra för anhöriga eller för hemsjukvård.

En digitalisering av trygghetslarmen är en anpassning till den moderna infrastruktur som i dag växer fram. Ett funktionskrav är att en larmcentral snabbt ska kunna upptäcka urkoppling av trygghetslarmet, om användaren bytt operatör och larmets funktion påverkats, strömavbrott, överbelastningar eller avbrott i kommunikationen. Sättet att hantera trygghetslarm i en digital fleraktörsmarknad där kunden ges flera olika val innebär en förändring i sättet att tillgodose och hantera trygghetslarm. Det saknas i dag standarder, praxis och allmänna råd om hur trygghetslarmen ska hanteras i den digitala infrastruktur som byggs i Sverige.

Projektets mål är att stödja kommunerna så att digital larmhantering ska kunna erbjudas användarna med en tillfredsställande funktionalitet och säkerhet.

På regeringens vägnar

Maria Larsson

Kent Löfgren

Likalydande till
Hjälpmedelsinstitutet

Kopia till

Post- och Telestyrelsen
Sveriges Kommuner och Landsting

Närmare om programmets deluppdrag

1. Vägledning

Socialstyrelsen ska i samarbete med Hjälpmedelsinstitutet ta fram en vägledning om trygghetslarm riktad till kommunerna. Socialstyrelsen samråda med Post- och Telestyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting.

Den första delen ska ge svar på hur kommunerna bör hantera sina befintliga trygghetslarm i en teknisk miljö som består både av analog och digital teknik.

Den andra delen ska ge svar på vad kommunerna bör tänka på när de anskaffar nya larm. Det handlar om att de bör satsa på larm som fungerar både i en digital miljö och en analog miljö eftersom kopparledningarna kommer att finnas kvar under flera år framåt. De larm som då står till buds är:

- fasta larm anpassade för en digital miljö,
- mobila larm som är anpassade både för digital och analog miljö, samt
- en kombination av larm som både kan fungera fast och mobilt.

Den tredje delen rör driften av larm och larmöverföring. Huvudpunkterna är:

- driftsövervakning t.ex. regelbunden kontroll av att överföringen fungerar eftersom digitala larm kräver kontinuerlig elförsörjning,
- vad man bör tänka på vid val av operatör eftersom det finns operatörer som inte klarar de tekniska krav som är en förutsättning för trygg funktionalitet, samt
- vad som bör finnas med i information till innehavare av larm i samband med installation t.ex. brukarens eget ansvar.

2. Långsiktiga utvecklingsinsatser

Hjälpmiddelsinstitutet (HI) ska genomföra ett program med utvecklings- och informationsinsatser som syftar till att stödja kommunerna att stärka säkerheten i trygghetslarmtjänsterna i samband med det pågående införandet av digital teknik inom teleområdet. I samband med utlysning av projektmedel är det viktigt att HI informerar om att HI:s beslut om ansökta medel inte kan överklagas. Eventuella förslag ska kostnadsberäknas och inte förutsätta ytterligare statlig finansiering.

2.1 Teknikstudier

Programmet ska bidra till teknikstudier av hur dagens analoga trygghetslarm fungerar i en digital infrastruktur, samt hur nya digitala trygghetslarm fungerar med olika operatörer och utrustningar för elektronisk kommunikation.

Analoga trygghetslarm har de senaste åren börjat kopplats via en helt eller delvis digital infrastruktur genom dels så kallad IP-telefoni, dels mobiltelefoni. Olika trygghetslarmsleverantörer har angett att signalkonverteringen mellan analoga och digitala system kan skapa problem för trygghetslarmen att koppla upp sig mot larmcentralerna. Problemet upptäcks inte hos larmcentralerna utan endast hos användarna som på en specificerad telefonräkning kan se antalet försök som gjorts för att koppla upp trygghetslarmet mot larmcentralen. Trygghetslarmens funktion och kommunikation har också angetts inte kunna övervakas i tillräcklig omfattning när analog och digital teknik blandas. Det är angeläget att användarna erbjuds en tillräckligt hög säkerhet i en förändrad och sårbar infrastruktur. Problem med mobilnätstäckning och lägre tillgänglighet i kommunikationsnäten på grund av periodvisa överbelastningar, service av systemen etc. har också framförts som problemområden. Angivna problem och deras omfattning behöver verifieras och kartläggas.

Det finns i dag helt digitala trygghetslarmssystem, dock saknas standarder, allmänna råd och praxis för hur larmen ska hanteras och prioriteras i det allmänna utbudet av telekommunikation. I dag kan oförutsedda problem uppstå för användaren av trygghetslarm vid byte eller val av operatör. Det kan handla om utrustning i hemmet, huset, kommunikationsnätet eller att operatören tillhandahåller en viss tjänst, abonnemangsform eller teknislösning som försvårar och begränsar kundens möjlighet att använda ett digitalt trygghetslarm med en kontinuerlig övervakning av funktion och kommunikation eller att viss utrustning orsakar en ökad sårbarhet i systemet.

Inom programmet ska tester och utvärdering av helt digitala trygghetslarmssystem och vad som kan anses vara rimlig robusthet för elektroniska kommunikationssystem ska göras. Speciellt ska eventuella hinder som operatörstjänster och teknislösningar kan skapa för digitala trygghetslarmssystem i den allmänna kommunikationsinfrastrukturen studeras. Resultaten från teknikstudierna kan ligga till grund för informationsinsatser inom programmet eller exempelvis allmänna råd till kommunerna.

Kostnaderna för stöd till teknikstudier uppgår till 1 600 000 kronor. Denna del av programmet ska vara avslutad senast den 31 oktober 2011.

2.2 Försöksverksamhet

Programmet ska stödja storskaliga projekt där både tätorts- och glesbygdsproblematik omfattas i någon eller några kommuner. Projekten kan handla om hur man tar fram rutiner för och prövar larmens funktion och säkerhet. Speciellt ska problematiken med att kunna storskaligt erbjuda trygghetslarm i hela Sverige, oavsett var användaren bor, studeras.

Programmet ska bidra till kostnads- och nyttostudier i syfte att underlätta lokal planering och ställningstagande till digitala trygghetslarmssystem och övriga möjliga trygghetstjänster. Kostnadskonsekvenser vid val av olika tekniker och tjänstelösningar ska utredas och inte förutsätta ytterligare statlig finansiering.

Kostnaderna för stöd till försöksverksamheter uppgår till 9 800 000 kronor. Denna del av programmet ska vara avslutad senast den 31 mars 2013.

2.3 Standardiseringsarbete

Programmet ska bidra till startande av en branschorganisation och framtagande av standarder för digital trygghetslarmskommunikation.

Kostnaderna uppgår till 400 000 kronor. Denna del av programmet ska vara avslutad senast den 31 mars 2013.

2.4 Informationsinsatser

Det behövs under programperioden kontinuerlig tillgång till pedagogisk information som kan fungera som stöd både för kommunala handläggare och enskilda brukare i övergången till digitala system för trygghetslarmstjänster. Informationen ska också kunna anpassas och spridas till anhöriga, fastighetsägare, telekommunikationsoperatörer, installatörer, omsorgspersonal m.fl. som berörs.

Uppdraget bör utföras i nära samarbete med Post- och Telestyrelsen, Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting samt med stöd av konsultinsatser inom information, teknik och juridik.

Kostnaderna för informationsinsatser uppgår till 2 000 000 kronor. Denna del av programmet ska vara avslutad senast den 31 mars 2013.

2.5 Programledning

Programledning omfattar Hjälpmedelsinstitutets egna resurser för ledning, administration, resor och upphandling. Kostnaderna får uppgå till högst 1 400 000 kronor. Denna del av programmet ska vara avslutad senast den 31 mars 2013.

Villkor för beviljade projektmedel

Regeringen har beviljat Hjälpmedelsinstitutet medel för ett program om trygghetslarm. Nedan redovisas de villkor som gäller för stödet. Hjälpmedelsinstitutet godkänner dessa villkor i och med rekvisition av beviljade medel.

1. Kontakt med Socialdepartementet

Ta alltid kontakt med Socialdepartementet

- om verksamheten inte kommer igång i tid,
- om Ni behöver gör förändringar i verksamheten i förhållande till det överenskomna,
- om Ni behöver anstånd med er redovisning.

2. Rekvisition av medel

Om inget annat framgår av beslutet får beviljade medel rekvireras omgående.

Beviljade medel rekvireras genom en skrivelse till Socialstyrelsen, 106 30 Stockholm. Skicka samtidigt med protokollsutdrag där det framgår vem som är behörig firmatecknare. Rekvisition ska göras senast sex månader från det medlen får rekvireras.

3. Särredovisning av projektets ekonomi

Verksamhetens ekonomi ska kunna särredovisas i förhållande till huvudmannens övriga verksamhet.

4. Ekonomisk redovisning

Hjälpmedelsinstitutet ansvarar för att redovisning skickas in senast det datum respektive år som anges i beslutet. Samma villkor bör Hjälpmedelsinstitutet uppställa vid beviljande av projektmedel.

Den ekonomiska redovisningen ska

- visa vilken tid den avser,
- visa en specifikation av verksamhetens totala inkomster och utgifter,
- vara underskriven i original av extern revisor.

Socialdepartementet godkänner inte utdrag ur hela Hjälpmedelsinstitutets balans- eller resultaträkning som redovisning. Socialdepartementet granskar alla redovisningar. Vid behov kan en fördjupad granskning genomföras. Ytterligare information kan i sådant fall begäras in.

5. Redogörelse för projektet

En beskrivning av verksamheten ska lämnas in tillsammans med den ekonomiska redovisningen.

Redovisningen ska beskriva

- den verksamhet som genomförts med stöd av bidraget,
- vilka resultat som uppnåtts och hur de förhåller sig till målen,
- orsaker till avvikelser om sådana föreligger,
- vilka eventuella förändringar som behöver göras i tidigare uppgjorda planer,
- planerna för fortsättning, spridning av erfarenheter, utprovade arbetsätt eller modeller etc.

6. Återbetalningsskyldighet

Bidraget ska betalas tillbaka

- om stödet inte har förbrukats inom angiven tid eller för avsett ändamål,
- om mottagaren inte inom föreskriven tid har lämnat redovisning enligt punkt 4 och 5 ovan,
- om mottagaren genom att lämna oriktiga uppgifter eller på annat sätt har förorsakat att stimulansbidrag har lämnats felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren borde ha insett detta.

De medel som inte använts för det ändamål som bidraget avser ska, om inte särskilda skäl föreligger, återbetalas till Socialstyrelsen i samband med slutredovisningen.

7. Rätt att sprida information om projektet nationellt och internationellt

Regeringen har rätt att sprida information om projektet, dess arbete och resultat både nationellt och internationellt.

Vid publicering av material från projektet ska framgå att stöd utgått från regeringen.

8. Konkurrensaspekter

I förhållande till olika marknadsaktörer på området är det viktigt att Hjälpmedelsinstitutet vid genomförandet av satsningen tar hänsyn till konkurrensintresset. Likabehandling och öppenhet ska eftersträvas i största möjliga utsträckning. Vidare gäller att åtgärder där medel utnyttjas på ett sätt som innebär stöd till företag i den bemärkelse som framgår av artikel 87.1 i EG-fördraget ska stödet beviljas inom ramen för gemenskapens bestämmelser om stöd av mindre betydelse, s.k. försumbart stöd. Bestämmelserna i 18–20 §§ i förordningen (1988:764) om statligt stöd till näringslivet ska därvid särskilt beaktas.